

СТАНОВИЩЕ

от **Велислав Заимов**

професор доктор по четене на партитури в катедра „Дирижиране“ и по композиция в катедра „Композиция“ в Теоретико-композиторски и диригентски факултет на Националната музикална академия

„Проф. Панчо Владигеров“

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на

Петър Атанасов Керкелов,

редовен докторант към сектор „Музика“ в Института за изследване на изкуствата при Българската академия на науките

за дисертационния му труд

„Фолклорно-песенна орнаментика и съвременна композиторска практика (нотационни аспекти на импровизационния тип музициране)“

по професионално направление 8.3 – музикално и танцово изкуство

Петър Керкелов е роден през 1984 година в Пловдив. От 2002 до 2008 година учи в Академията за музикално, танцови и изобразително изкуство в родния си град, където получава бакалавърска степен по музикална педагогика с основен инструмент китара и магистърска степен по композиция в класа на професор Димитър Тъпков. По време на следването си, по линия на Международната програма за обмен СЕЕРУС, е специализирал един семестър в Националния университет за музика в Букурещ при професор Дан Дедиу.

От 2009 до 2012 година е завършил и магистърски курс по композиция в Кралска консерватория/Университет по изкуствата в град Хага, Холандия.

От 2014 до 2017 година е редовен докторант в Института за изследване на изкуствата на Българската академия на науките.

Петър Керкелов е сред най-изявените композитори на своето поколение. Носител е на престижни международни награди, сред които първо място на Международната трибуна на композитора в Стокхолм 2012 година в категорията за композитори до тридесет години за творбата „Опит за крещене“ за камерен ансамбъл. Негови произведения са композирани по поръчки от Филхармоничния оркестър на Френското радио, Кралската консерватория в Хага, Фондация „Аполония“, както и за различни състави и солови изпълнители на съвременна музика.

Дисертационният труд съдържа увод, три глави, заключение, библиография на ползваната литература от сто и едно заглавия - четиридесет на български, а останалите шестдесет и едно - на английски език и две приложения – едно звуково и едно нотно.

В увода дисертантът излага собственото си лично отношение към българския музикален фолклор от гледна точка на композитор.

Тук той описва **обекта** на изследването си, а именно *орнаментацията в традиционната селска песен*, както и **предмета** на изследването - *импровизационните характеристики на орнаментиката в традиционната музика и техните нотационни аспекти*. **Целта** на изследването си определя като *достигане до адекватни начини на нотирание на орнаменталния жест*.

Глава първа „Орнаментика и импровизация“ авторът разглежда схващанията на изтъкнати наши фолклористи като Стоян Джуджев, Елена Стоин, Александър Моцев, Лозанка Пейчева по въпроса на импровизационната природа на орнаментиката, техните сравнения на

явлението в различните фолклорни области и при различните фолклорни диалекти. Застъпена е приликата и разликата с орнаментиката в западноевропейската музика - най-вече от епохата на Барока. Разгледани са различните видове орнаментика във връзка с ладовата основа и с метроритмиката.

Съществено място в тази глава заема проблемът за различията между импровизация и композиция, както и мястото на нотацията като разграничител при двете явления. Авторът тук се позовава на научните разработки по темата на етномузиколозите Бруно Нетл и Лаудан Нушин.

В Глава втора „Нотация“ Петър Керкелов разглежда сложния процес на записването от страна на етномузиколога със средствата на западноевропейското нотно писмо за музика, която е до голяма степен импровизирана и която при всяко повторно изпълнение е в някаква степен различна. Тук съществено място е отделено на разликата и взаимоотношението между **дескриптивния** (т.е. описателния) и **прескриптивния** (т.е. предписания) метод. Удачна е аналогията с предварителната представа на композитора за произведението му и възприемането от страна на изпълнителя на изписаното произведение с условностите на нотното писмо. С други думи, при използването на нотното писмо, трябва да се държи сметка за удобствата, но и за несъвършенствата, които са заложили в него, така че да се постигне възможно най-малкия компромис. В тази връзка авторът показва три графични изображения, чрез които, позовавайки се на двуизмерното изобразително изкуство, се опитва да онагледи оразмеряването при нотното писмо.

Интересно е разбирането на Петър Керкелов за това, което той нарича „**зонална нотация**“ - единица от музикално движение, чиито вътрешни и

външни времеви измерения варират в зависимост от частните решения на фолклорния изпълнителя. Тази зонална нотация е нещо като аналог и заместител на традиционната метрична единица. Тази идея е повлияна от италианския композитор Пиерлуиджи Билоне, който е изследвал тибетската традиционна музика. От друга страна, тази нотация наподобява в известен смисъл изписването на каденци за солов изпълнител, които са отделени извън зададената метричната пулсация. Подобна графично изписване се използва и в алеаторната музика – само глави на нотите или само опашки без определена височина на тоновете.

Като развитие на идеята за зоналната нотация, в раздела **Паралел „зона - ритъм“ – „зона-интонация“**, авторът предлага различни видове нотации по отношение на лада и ритъма. Те са онагледени с няколко нотни примера. Това е един от най-съществените приноси в дисертационния труд.

Глава трета „Апробиране на зоналната интерпретация към песенни примери“ има практически характер на изложените в предходните глави теоретични разсъждения. Разгледани са няколко примера на запис на народни песни като звук, представен на спектограма и като нотно изписване от видните наши фолклористи Иван Качулев и Елена Стоин. На всяка от тях са отбелязани импровизационните места, които авторът смята за подходящи за зонална интерпретация. Песните са класирани в три групи: хороводни метризирани, безмензурни на „ацане“ и песни на Марковски глас. Импровизационните моменти са показани графично.

Тук са изведени и видовете орнаменти: **сонорни**, които са кратки – около половин секунда и се възприемат по-скоро като акценти отколкото като мелодически линии и **фигурационни**, които са като мелодически украшения с продължителност около две секунди.

Дисертационният труд е построен в логическа последователност. Ясно и точно са формулирани определенията, особено тези, които са нови за фолклорната наука. Авторът се позовава на голямо количество научна литература и това придава убедителност на съжденията му. Прави впечатление особено задълбоченото му отношение към всички детайли. Към много от засегнатите проблеми показва възможности за разглеждане и тълкуване от различни гледни точки.

Без съмнение е, че трудът има висока научна стойност и свой принос към проблема за нотацията на българския музикален фолклор.

Предлагам на членовете на уважаемото научно жури да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“ на Петър Атанасов Керкелов.

София, 23 април 2019 г.

проф. д-р Велислав Заимов